

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

תורה – שמות פרק לה'

- (א) וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם: (א) וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אִתְּכֶם: (א) וְאָכַנְשׁ מֹשֶׁה יָת כָּל כְּנַשְׂתָּא דַּבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לְהוֹן אֶלְיֹן פְּתַגְמֵיָא דִּי פִּקְדֹן יְיָ לְמַעֲבַד יִתְהוֹן:
- (ב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶּה וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קֹדֶשׁ שְׁבַת שְׁבַתוֹן לַיהוָה כֹּל הַעֲשֶׂה בו מְלֶאכֶּה יוֹמָת: (ב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶּה וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קֹדֶשׁ שְׁבַת שְׁבַתוֹן לַיהוָה כֹּל הַעֲשֶׂה בו מְלֶאכֶּה יוֹמָת: (ב) שִׁתָּא יוֹמִין תַּתְעַבְּד עַבְדָּתָא וּבַיּוֹמָא שְׂבִיעֵיָאָה יְהִי לְכוּן קוּדְשָׁא שְׁבָא שְׁבַתָּא קֳדָם יְיָ כֹּל דִּיעַבְּד בִּיהַ עַבְדָּתָא יִתְקַטְל:
- (ג) לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבֹּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: (ג) לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבֹּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: (ג) לֹא תִבְעֲרוּן אֲשַׁתָּא בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן בַּיּוֹמָא דְשַׁבְּתָא:
- (ד) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: (ד) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: (ד) וְאָמַר מֹשֶׁה לְכָל כְּנַשְׂתָּא דַּבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֵר דִּין פְּתַגְמֵיָא דִּי פִּקְדֹן יְיָ לְמִימֵר:
- (ה) קָחוּ מֵאִתְכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נָדִיב לִבּוֹ יָבִיֵּאֵה אֶת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת: (ה) קָחוּ מֵאִתְכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נָדִיב לִבּוֹ יָבִיֵּאֵה אֶת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת: (ה) סָבוּ מַנְכוּן אֶפְרֹשִׁיתָא קֳדָם יְיָ כָּל דִּיתְרַעֵי לְבִיהַ יִתִּי יֵת אֶפְרֹשִׁיתָא קֳדָם יְיָ דַּהֲבָא וְנַחֲשָׁא:
- (ו) וּתְכַלַּת וְאֶרְגְּמוּן וְתוֹלְעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: (ו) וּתְכַלַּת וְאֶרְגְּמוּן וְתוֹלְעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: (ו) וְתַכְלָא וְאַרְגְּוֹנָא וְעַצְבֵּי זְהוּרֵי וּבֹיִץ וּמְעֵזִי:

רש"י

- (ד) זה הדבר אשר צוה ה' – לי לחמור לכם: (ה) נדיב לבו – ע"ש שלבו נדבו קרוי נדיב לבו. כבר פירשתי נדבת המשכן ומלחכתו במקום לוואתם: (יח) את המשכן – יריעות התחתונות הנראות בתוכו קרוים משכן; את אהלו – הוא אהל יריעות עזים העשוי לגג; ואת מכסהו – מכסה עורות אילים והתחשים: (א) ויקהל משה – למחרת יום הכפורים כשירד מן ההר והוא לשון הפעיל שאינו אדם אלא צדיקים רחמי עליו נאמרים ע"פ דבורו ותרגומו ואכנש:
- (ב) ששה ימים – הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת: (ג) לא תבערו אש – (סנהדרין לה. יבמות ו) יש מרבותינו אומרים הצערה ללאו ילאת וי"א לחלק ילאת:

נביא – מלכים א' פרק ז' יג'-יח'

- (ג) וישלח המלך שלמה ויקח את הירם מצור: (ג) ושלח מלכא שלמה ודבר ית חירם מצור: (יד) בן אשה אלמנה הוא ממטה נפתלי ואביו איש צרי חרש נחשת וימלא את החכמה ואת התבונה ואת הדעת לעשות כל מלאכה בנחשת ויבוא אל

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

הַמְלִיךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת כָּל מְלָאכָתָו: (יז) בר אתתא ארמלתא הוא משבטא דבית נפתלי ואבוהי גבר צורי אומן בעוברא דנחשא ואתמלי ית חוכמתא וית סוכלתנא וית דעתא למעבד כל עבידא בנחשא ואתא לות מלכא שלמה ועבד ית כל עבדתיה:

(טו) וַיֵּצֵר אֶת שְׁנֵי הָעֲמוּדִים נְחֹשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעֲמוּד הָאֶחָד וְחוּט שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אַמָּה יָסַב אֶת הָעֲמוּד הַשֵּׁנִי: (טז) וְצַר ית תרין עמודיא דנחשא תמני עסרי אמין רומיה דעמודא חד וחוט משח תרתין עסרי אמין מקף ליה וכל לעמודא תנינא:

(טז) וַיִּשְׁתִּי כְתָרֶת עֵשָׂה לְתֵת עַל רִאשֵׁי הָעֲמוּדִים מִצֶּק נְחֹשֶׁת חֲמִשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכְּתָרֶת הָאֶחָת וְחֲמִשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכְּתָרֶת הַשֵּׁנִית: (יז) וְתִרְתִּין קְרוֹנְתוֹן עֵבֶר לַמְּתָן עַל רִישׁ עֲמוּדֵיָא מִתַּךְ נִחְשָׂא חֲמִשׁ אַמּוֹת רֹמְהָ דְקְרוֹנְתָא חֲדָא וְחֲמִשׁ אַמּוֹת רֹמְהָ דְקְרוֹנְתָא תְּנִיתָא:

(יז) שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה גְּדָלִים מַעֲשֵׂה שְׂרָשְׁרוֹת לְכְתָרֶת אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הָעֲמוּדִים שְׂבָעָה לְכְתָרֶת הָאֶחָת וְשְׂבָעָה לְכְתָרֶת הַשֵּׁנִית: (יח) שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה גְּדָלִים מַעֲשֵׂה שְׂרָשְׁרוֹת לְכְתָרֶת אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הָעֲמוּדִים שְׂבָעָה לְכְתָרֶת הָאֶחָת וְשְׂבָעָה לְכְתָרֶת הַשֵּׁנִית:

(יח) וַיַּעַשׂ אֶת הָעֲמוּדִים וְשְׁנֵי טוֹרִים סָבִיב עַל הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכִסּוֹת אֶת הַכְּתָרֶת אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הָרְמוֹנִים וְכֵן עֵשָׂה לְכְתָרֶת הַשֵּׁנִית: (יח) וְעֵבֶד ית עמודיא ותרין סדרין סחור סחור על סרגתא חדא לכסאה ית קרונתון דעל ריש רמוניא וכן עבד לקרונתא תנינא:

רש"י

(טז) וַיִּשְׁתִּי כותרות – פומייל"ש בלע"ז. מולך

– טרישגיטי"ר בלע"ז. חמש אמות קומת

הכותרת האחת – ובסוף הספר (מלכים ב כה

יז) הוא אומר: שלש אמות, שנינו במשנה

ארבעים ותשע מדות: שתי אמות התחתונות

של כותרות היו שוות לעמוד, שלא היו בהן

אורה, ושלש העליונות היו עודפות לחוץ,

המוקפות אורה, שנאמר (בפסוק יז): שצכים

מעשה שצכה, כמין לולבין של דקל היו

מוקפות. ואומר אני, שלא מנה אותן שתי

אמות התחתונות בסוף הספר, לפי שהיו שוות

לעמוד, והעמוד תחוב ככותרת שתי אמות:

(יז) שצכים מעשה שצכה – השצכות שהיה

להם, דומה כמין כיפה, שקורין קויפ"א.

מעשה שצכה – מוקפות היו אורות של לולבי

דקל, כמו (איוז יח ח): ועל שצכה יתהלך,

וגדילים היו להם כמעשה שרשראות. שצעה

לכותרת האחת – שצעה לולבין היה להיקף

אחד לשצכה אחת:

(יח) ושני טורים – של רמונים ושל נחשת,

הרמונים תחובים בשרשרות המקיפות את

הכותרת, כך מפורש בדברי הימים (ב ג טז),

ובמשנת ארבעים ותשע מדות. לכסות את

(יז) חרש – אומן. וימלא את החכמה ואת

התבונה ואת הדעת – שלשה כלי אומנות

שהעולם נברא בהן, שנאמר (משלי ג יט – כ):

בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, בדעתו

תהומות נבקעו. בשלשתן נבנה הבית:

(טו) את שני העמודים – שהעמיד באולם

יכין וזועז. שמה עשרה אמה קומת וגו' –

ובדברי הימים (ב ג טו) הוא אומר: שלשים

וחמש אמה קומתן, שילק שניהם כאחד,

והאמה החסירה, אומר אני, חצי אמה היתה

לכל אחד בראשו, שאינה דומה למלאכת שאר

העמוד, כמו שאמור למטה (פסוק כב) צענין:

ועל ראש העמודים מעשה שושן. וחוט שתיים

עשרה אמה יסוב את העמוד השני – לימד

שהיה ארבע אמות על ארבע אמות עגול,

שכל שיש בהקיפו שלשה טפחים, יש בו רוחב

טפה, ועוביו ארבע אצבעות, והוא חלול, כך

מפורש בסוף ספר ירמיהו (נב כא). והרי זה

מקרא קצר, פירש ארכו של אחד, וילמד השני

ממנו, ופירש הקיפו של שני, וילמד ממנו

הראשון. וכן תרגם יונתן: וחוט משח תרתין

עסרי אמין מקיף ליה, וכן לעמודא תנינא:

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

במקום הדבקה, ומשופעת ועולה, ומשופעת ויורדת, והוא קרוי בטון. וכן תרגם יונתן מלעומת הבטון (פסוק כ), מלקבל דבקה. וגובה שתי האגנות האלה ארבע אמות, וזה שאמר (פסוק יט): ומעשה שושן באולם ארבע אמות. מזוירות היו צם כמין פרחי שושנים, כדרך הצוירין בכותל האולמות, ארבע אמות גובה, והאמה החמישית, היא כותרת קטנה למעלה מן הגולה, הוא שאמר (פסוק כ): וכותרת על שני העמודים:

הכותרת אשר על ראש הרמונים – הרי זה מקרא מסורס, לכסות הרמונים את הכותרות אשר על הראש, וכן היו הכותרות עשויות לפי סדר משמעות המקראות: כמין שני אגנים היתה כל אחת, אגן התחתון בית קיבולה למעלה, והוא קרוי 'גולה', כמו שאמור בענין (לקמן פסוק מא): וגולת הכותרות, ותרגמו יונתן: אגני קרונתון. העליון כפוי על התחתון, בית קיבולו למטה, והיא קרויה 'שצכה' כמה שאמר בענין זה (סס): והשצכות שתיים לכסות את שתי גולת הכותרות. נמצא רחבה

כתובים – משלי פרק יט' כב'–כז'

(כב) תִּאֲזוּת אָדָם חֶסְדוֹ וְטוֹב רֵשׁ מֵאִישׁ כְּזָבִי: (כג) רגתיה דבר נשא חסדיה וטב מסכנא מן גברא כדבא:
 (כג) יִרְאֵת יְהוָה לְחַיִּים וְשִׁבַּע יֶלֶין בַּל יִפְקֹד רָעִי: (כד) דחלתיה דאלהא לחיי ומן דשביע מניה נבות ולא נפקוד בישתא:
 (כד) טָמֵן עֵצֶל יָדוֹ בַּעֲלָחַת גַּם אֵל פִּיהוּ לֹא יִשְׁיבֶנָּה: (כה) עטלא דמטשי ידיה בשחתיה אף לא לפומיה מקרב ליה:
 (כה) לֵץ תִּפְקֶה וּפְתֵי יַעֲרֵם וְהוֹכִיחַ לְנַבֹּן יִבִּין דַּעַת: (כו) לממקנא תמחי ושברא מתערם ואביס לטובלתך דנתביין ידיעתא:
 (כו) מוֹשֵׁד אֵב יִבְרִיחַ אִם בֵּן מִבֵּישׁ וּמִחֲפִיר: (כז) דביז לאבוי ומעריק לאמיה ברא הוא מבהתנא ומחפרנא:
 (כז) חֵדֶל בְּנֵי לְשִׁמְעַ מוֹסֵר לְשִׁגוֹת מֵאֲמָרֵי דַּעַת: (כח) פרש ברי ושמע מרדותא ולא תשא מן מאמרי דפומי:

רש"י

(כה) לץ תפה ופתי יערים – על מכות פרעה ומלחמת עמלק החכים יתרו ונתגייר:
 (כו) משדד אב יצריח אס – מצריח אס. בן מביש ומחפיר – לרכיו ע"י שראת' שרה את בן הגר המצריח משחק לעבודת גלולים וגילוי עריות גרם זה שנסתלח' אמו וירע הדבר מאד בעיני אברהם (בראשית כא):
 (כז) חדל בני לשמוע וגו' – מקרא קצר הוא וזהו פירושו חדל בני לשגות מאמרי דעת בשביל לשמוע מוסר, חדל לשגות כמו מלשגות וכן וחדל לעשות הפסח (במדבר ט) וכן כי חדל לספור (בראשית מא):

(כג) ושבע ילין – הירא את השם שלא יפחד בשום רעה:
 (כד) טמן עצל ידו בצלחת – ביורה חמה שכשיעברו מן האור ופינוה רקנית מחמם ידו בתוכה ודומה לו בשלו בסירות ובדודי' ובצלחות (דברי הימים ב לה) ומשום רבינו יצחק הלוי שמעתי בצלחת מלשון תרגום ויבקע ולח בשעת הצנה והגליל על סס שהקור והגליל מבקעין וולחים הידים, ואני שמעתי בצלחת קרע החלוק שקורין פאנדאדור"י, בלעז כלומ' טומנה בחיקו (סא"א):

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

משנה – דמאי פרק ה'

(א) הקלין שבדמאי, השיתין, והרימין והעזרין, ובנות שוח, ובנות שקמה, ונובלות התמרה, והגפנין, והנעפה. וביהודה, האוג, והחמץ שביהודה, והבספר. רבי יהודה אומר, כל השיתין פטורין, חוץ משל דופרה. כל הרימין פטורין, חוץ מרימי שקמונה. כל בנות שקמה פטורות, חוץ מן המוסטפות:

רע"ב –

– בערבי זערו"ל ובלע"ז סורבי"פ: וזנות שוח – תאנים לבנים המתגלות משלש שנים לשלש שנים ומתגלים זיערים: וזנות שקמה – תאנה המורכבת בערמון: ונובלות תמרה – תמרים שאינם מתבשלין באילן ותולשין אותן ומניחים אותם זה על זה עד שיתבשלו. ויש אומרים נובלות תמרה, תמרים שהפילתן הרוח קודם בשולן: גופנים – ענבים שמניחים אותן בגפן בסוף הבציר ובקושי מתבשלים: הנלפה – כלף שקורין קאופר"י בלע"ז: האוג – פרי אדום שקורין לו בלע"ז קורנאל"ו. ורמב"ם אומר שהוא אילן שעושה כמין אשכולות אדומות (אדומות) וקורין לו בערבי סומאק ולא היה זה הפרי חשוב ביהודה: והחומץ – בתחלה לא היה היין שביהודה מחמיץ לפי שהיו מביאים ממנו נסכים וכל החומץ שביהודה לא היה בא לאל מן התמיד, לפיכך החומץ שביהודה פטור, אבל לאחר שבטלו נסכים והחומץ בא מן היין, החומץ חייב בדמאי אף ביהודה כמו בשאר מקומות: והכסבר – כזרע גד (שמות טז), תרגום ירושלמי כסבר כוליאנדר"י בלע"ז: דופרא – שטוען פירותיו שני פעמים, בשנה זו בלשון יון שנים: שקמונה – שם מקום: המוסטפות – שנתבשלו באילן עד שנתבקעו מאליהן, שכל אלו חשובים הן, וחזקתן שאין באין מן ההפקר. ואין הלכה כרבי יהודה:

(א) הקלין שבדמאי – שהקלו חכמים על הפירות הללו הנזכרים במתניתין שלא לעשרן דמאי, לפי שחזקתן באים מן ההפקר משום ללא חשיבי, ואית בהו תרי ספיקי ספק באים מן ההפקר ופטורים מן המעשר, ואפילו אם תמלא לומר שבאים מן השמור וחייבים במעשר, שמא נתעשרו. ודמאי הם התבואה והפירות הנלקחים מעמי הארץ שהם חשובים על המעשרות, והחבר הלוקח פירות מעמי הארץ כריך להפריש מהם תרומת מעשר ומעשר שני בלבד אם היא שנת מעשר שני, אבל תרומה גדולה לא נחשדו עמי הארץ עליה, לפי שהיא צמיחה ואין לה שיעור, שחטה אחת פוטרת כל הכרי והכל נזהרים בה, ומעשר ראשון ומעשר עני אין כריך להוציא מן הדמאי, אף על פי שעמי הארץ חשובים עליהם, לפי שיכול בעל הפירות לומר ללוי או לעני הבאים ליטול המעשרות הבא ראיה שאין פירות הללו מעושרים וטוב, דקיימא לן בכל דוכחא המוציא מחזירו עליו הראיה אבל בתרומת מעשר ליכא למימר הכי, שהאוכל טבל שלא הורמו ממנו מתנות כהונה חייב מיתה ומשום איסורא מפרשינן לה לתרומת מעשר, ומעשר שני נמי כדי שלא לאכלו בטומאה, או שלא לאכלו חוץ לירושלים: השיתין – תאנים מדבריהן: רימין – פירש הערוך פולכראק"י בלע"ז: ועוזרין

(ב) הדמאי אין לו חמש, ואין לו בעור, ונאכל לאוג, ונכנס לירושלים ויוצא, ומאבדין את מעוטו בדרךים, ונותנו לעם הארץ, ויאכל כנגדו, ומחללים אותו כסף על כסף, נחשת על נחשת, כסף על נחשת, ונחשת על הפרות, ובלבד שיחזרו ויפדה את הפרות, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, יעלה הפרות ויאכלו בירושלים:

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

לו, מה שאין כן בודאי שצריך שיעלהו כולו או דמיו ולא יפסד ממנו כלום בדרכים: ונותנים אותו לעם הארץ – לאכלו בירושלים ואף על פי שהוא חשוד לאכלו בטומאה מה שאין כן בודאי שאין מוסרים אותו לעם הארץ לפי שאינו נזהר לאכלו בטהרה: ויאכל כנגדו – כנגד מה שנתן לעם הארץ לוקח מנכסיו ואוכל בטהרה מעשר בירושלים: ומחללים אותו כסף על כסף – אם יש לו כסף מעשר שני של דמאי והוא צריך לו, יוכל לחללו על כסף חולין, מה שאין כן בודאי שאין מחללין כסף על כסף אלא בסלעים של שני מלכים שיכול לחלל זה על זה אם השני חריף, אבל של מלך אחד לא, ללאו דרך חלול הוא, ובדמאי שרי: כסף על נחושת – אפילו שלא מדוחק אבל של דמאי מדוחק אין, שלא מדוחק לא: ויחזור ויפדה את הפירות – גרסינו, ולא גרסינו ובלבד שיחזור ויפדה. והכי קאמר, ויכול לחזור ולפדות את הפירות אם יראה דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים אינו יכול לחזור ולפדות, אלא מעלה הפירות לירושלים. והלכה כחכמים:

(ג) הַלֹּקַח לְזֶרַע וְלִבְהֶמָה, קָמַח לְעוֹרוֹת, שֶׁמֶן לָלֶבֶת, שֶׁמֶן לְסוּף בּוֹ אֶת הַפְּלִים, פֶּטוֹר מִן הַדְּמָאִי. מִבְּזֵיב וְלִהְלֵן, פֶּטוֹר מִן הַדְּמָאִי. חֵלֶת עִם הָאָרֶץ, וְהַמְדַּמֵּעַ, וְהַלְקוּחַ בְּכֶסֶף מִעֵשֶׂר שָׁנִי, וְשִׁירֵי הַמְּנַחֹת, פֶּטוֹרִין מִן הַדְּמָאִי. שֶׁמֶן עֶרְבַּ, בֵּית שְׁמַאי מְחַיְבִין, וּבֵית הֵלֵל פּוֹטְרִין:

שיודע לך שהוא פטור: חלת עם הארץ – שתקן לו גבל חצר, ורואה ליתנה לכהן חצר, פטור מלעשר: והמדמע – עם הארץ שנפלה לו סאה של תרומה לפחות ממאה סאין של חולין שנעשה הכל מדומע, כלומר, עירוב תרומה ונותן הכל לכהן פטור מלעשר דמאי: והלקוח בכסף מעשר שני – שלקח דמאי במעות של מעשר שני בין במעות מעשר שני של דמאי, בין במעות מעשר שני של דמאי, פטור מלעשר: ושירי מנחות – שהקומץ למזבח והשירים נאכלים לכהנים ולא חיישין שמא הביא עם הארץ דבר שאינו מתוקן: שמן ערב – שמן אפרסמון, ויש מפרשים שזן זית מעורב עם מור ואלהות ובשמים:

רע"ב – (ב) הדמאי אין לו חומש – הפודה מעשר שני של דמאי אינו נותן את החומש, משום דרוב עמי הארץ מעשרין הם, הלכך קרן למעבד בלאורייתא, איתא בדרבנן, חומש ללא מעבד בלאורייתא יאכל: ואין לו ביעור – בסוף שלש שנים שחייב לבצר כל מעשרותיו דכתיב (דברים כו) בערתי הקדש מן הבית, ולא תקנה רבנן בדמאי: ונאכל לאונן – דמעשר שני של דמאי חסור לאונן דכתיב (סם) לא אכלתי באוני ממנו ומעשר שני של דמאי לא גזרו בו: ונכנס לירושלים ויואל – נפדה ונאכל חוץ לירושלים, מה שאין כן בודאי שהמחיות קולטות, ואין יכולין לפדותו ולהוציאו חוץ לחומה לאחר שנכנס, ובדמאי לא גזרו: ומאבדין את מיעוטו בדרכים – אם היה מעשר שני של דמאי בדרכים במקום גדולי חיה ולסטים, אפילו היה דבר מועט ויכול להביאו בלא טורח ובלא הפסד, אינו חושש לו, ומניח אותו ליאבד בדרך במקום שהוא סם. ורמז"ם פירש שאם נשעה שמולך מעשר שני של דמאי לירושלים נאבד ממנו מעט בדרך אינו חושש

רע"ב – (ג) הלוקח לזרע – לקח תבואה לזרעה פטור מדמאי דאלו טבל ודאי חסור לזרוע: ולבהמה – לקח מתחלה להאכיל לבהמה פטור מן הדמאי, אבל לקח מתחלה לאדם ונמלך עליה לבהמה חייב לעשר בדמאי: וקמח לעורות – לעבד בו עורות: מכויז ולהלן – כויז הוא סוף המקום שכבשו עולי צבל, ומשם ולהלן כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי צבל, ולא נתחייבו בדמאי אלא הארצות שכבשו עולי צבל בלבד, הלכך מכויז ולהלן פטור מן הדמאי ולא חיישין שמא מפירות הארץ שכבשו עולי צבל הוליכו לשם, שחזקה חובה לארץ פטור עד שיודע לך שהוא חייב, וחזקה ארץ ישראל חייב, עד

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

(ד) הַדְּמָאִי, מְעַרְבֵּין בּוֹ, וּמְשַׁתְּפִין בּוֹ, וּמְבָרְכִין עָלָיו, וּמְזַמְּנִין עָלָיו, וּמְפָרְשִׁין אוֹתוֹ עָרוֹם, בֵּין הַשְּׁמֹשׁוֹת. הָא אִם הַקְּדִים מְעַשֵּׂר שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן, אֵין בְּכַף כְּלוּם. שְׁמֹן שֶׁהַגְּרֵדֵי סָף בְּאַצְבָּעוֹתָיו, חָיֵב בְּדְמָאִי. וְשֶׁהַסּוֹרֵק נוֹתֵן בְּצִמְרָה, פְּטוֹר מִן הַדְּמָאִי:

ולכא: צין השמשות – של ערב שבת דספק חשיכה מעשרין את הדמאי ואין מעשרין את הולאי: ואם הקדים מעשר שני לראשון – שהפריש מעשר שני של דמאי קודם שהפריש מעשר ראשון כדי ליטול תרומת מעשר שבו אין בכך כלום, מה שאין כן בולאי דתנן ככל מלותך אשר לויתני (סס כו) הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות: הגרדי – האורג: חייב בדמאי – שעל גופו הוא נותנו וסיכה כשתיה: ושהסורק – האמר במסרק, נותן על האמר הוא כשמן לסוך בו את הכלים, ופטור מן הדמאי:

רע"ב – (7) מערבין בו – עירובי תחומין וחלרות: ומשתתפין בו – שתופי מבואות, ואף על גב דלא חזי ליה, מגו דאי בעי מפקיר לנכסיה הוי עני וחזי ליה דהא תנן מאכילין את העניים דמאי, השתא נמי חזי ליה: ומברכין עליו – ברכת המזון: ומזמנין עליו – ואף על גב דלאכל בעצירה ללא עני הוא, מגו דאי בעי מפקיר לנכסיה והוי עני וחזי ליה: ומפרישין אותו ערום – כשצח להפריש ממנו תרומת מעשר ומעשר שני יכול להפריש והוא ערום ללא צעי ברוכי, לאילו צעי ברוכי הא צעינן והיה מחניך קדוש (דברים כג)

גמרא – ברכות דף טו' ע"ב

תני רב עובדיה קמיה דרבא ולמדתם שיהא למודך תם שיתן ריוח בין הדבקים עני רבא בתריה כגון על לבבך על לבבכם בכל לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ אמר רבי חמא ברבי חנינא כל הקורא קריאת שמע ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנם שנאמר בפרש שדי מלכים בה תשלג בעלמון אל תקרי בפרש אלא בפרש אל תקרי בעלמון אלא בעלמות: ואמר רבי חמא ברבי חנינא למה נסמכו אהלים לנחלים דכתיב כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע וגוי לומר לך מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אהלים מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות: הקורא למפרע לא יצא זכו: רבי אמר רבי אסי הוה קא קטרין ליה גננא לרבי אלעזר אמר להו אדהכי והכי איזיל ואשמע מלתא דבי מדרשא ואיתי ואימא לכו אזל אשכחיה לתנא דקתני קמיה דרבי יוחנן קרא וטעה ואינו יודע להיכן טעה באמצע הפרק יחזור לראש בין פרק לפרק יחזור לפרק ראשון בין כתיבה לכתיבה יחזור לכתיבה ראשונה אמר ליה רבי יוחנן לא שנו אלא שלא פתח בלמען ירבו ימיכם אבל פתח בלמען ירבו ימיכם סרכיה נקט ואתי אתא ואמר להו אמרו ליה אלו לא באנו אלא לשמוע דבר זה דיינו::

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

רש"י על הגמרא

ויטע אהלי אפדנו (דניאל י"א): קטרינ ליה גננא – קושרינ לו חופה, להשיאו אשה: יחזור לראש – כגון שהיה יודע שבפרק זה טעה ודלג, אבל אינו יודע באיזה מקום צו טעה: בין פרק לפרק – שיודע שגמר הפרשה ואריך להתחיל פרשה אחרת, ואינו יודע באיזה מהן: יחזור לפרק ראשון – להפסק ראשון והיה אם שמוע: בין כתיבה לכתיבה – שיודע שרריך לומר וכתבתם ואינו יודע אם ראשון אם שני: ואמר רבי יוחנן – לתנא וכו':

בין הדברים – תיבות המדובקות זו בזו, אם אינך מפרידן כשהתיבה השניה מתחלת באות שהתיבה שמלפניה נגמרת הוא קורא אותן שתי אותיות באות אחת, אם אינו מתעסק ליתן ריוח ביניהן כדמפרש רבא: צפרש שדי – אם תפרש שדי ותצדיל תיבות של מלכות שמים, מלכים זה תשלג בצלמון התורה אשר זה מלכים ימלוכו תשלג ותלנן כך את כל המות: אהלם לנחלים – כנחלים נטיו כאהלים נטע: אף [אהלים] – בתי מדרכות, אהלם לשון נטיעה נופלת בהם, שנאמר

זוהר – ויקהל דף ר' ע"ב

ותא חזי, בכל יומא ברוזא קארי, כל בני עלמא, בכו קיימא מלה דא, ודא הוא (שמות לה) (דף ר' ע"ב) קחו מאתכם תרומה ליי. ואי תימא דקשיא מלה עלייכו. כל נדיב לבו יביאה:

מהו יביאה. אלא מהכא אוליפנא רזא לעלותא. דבר נש דדחיל למאריה ומכוין לביה ורעותיה בעלותא, אתקין תקונא דלעילא, כמה דאוקימנא. בקדמיתא בשירין (קצ"ז ע"א) ותושבחו, דקאמרין מלאכין עלאין לעילא. ובההוא סדורא דתושבחו דקא אמרי ישראל לתתא, איהי קשיטת גרמא, ואתתקנת בתקונא. פאתתא דאתקשטת לבעלה:

ובסדורא דעלותא, בההוא תקונא דעלותא דמיושב, אתקינו עולמתהא וכל אינון דילה. ומתקשטן כל אינון בהדה, לבתר דאתתקן כלא ואתסדרו, כד מטו לאמת ויצבי, כדון כלא מתתקנא, איהי ועולמתהא, עד דמטו לגאל ישראל, כדון אצטריה למיקם כלא על קיומיהו:

בגין דכד כד נש מטי לאמת ויצבי, וכלא אתתקן. עולמתהא נטלי לה, ואיהי נטילת גרמא לגבי מלכא עלאה. כיון דמטו לגאל ישראל, כדון מלכא קדישא עלאה נטיל כדגוי, ונפיק לקבלא לה:

ואנו, מקמי מלכא עלאה בעינן לקיימא על קיומנא, באימתא ברעדה. דהא כדון אושט ימיניה לגבה, ולבתר שמאליה, דשווי לה תחות רישה, ולבתר אתחבכו תרווייהו כחדא בגשיקו. ואלין אינון תלת קדמיתא, ובגוי כד נש לשוואה לביה ורעותיה, ולכוונא בכל הני תקונין וסדורין דעלותא. פומיה ולביה ורעותיה כחדא:

השתא דמלכא עלאה ומטרוניתא אינון בחבורא כחדא באינון נשיקין. מאן דאצטריה למשאל שאלתין, ישאל. דהא כדון שעתא דרעותא איהו. כיון

חק לישראל – פרשת ויקהל יום א'

דְּשָׂאֵל בַּר נֹשׁ שְׂאֵלְתוֹי מִקַּמִּי מִלְכָּא וּמִטְרוֹנִיתָא, כְּדִין יִתְקִין גְּרַמְיָה בְּרַעוּתִיהָ וְלִבְיָהּ לְתַלְתָּא אַחְרָנִין, לְאַתְעָרָא חֲדוּהָ דְטְמִירוֹ, דְּהָא מְאֵלִין תְּלַת אַתְבְּרָכָא בְּדְבָקוּתָא אַחְרָא. וְיִתְקִין בַּר נֹשׁ גְּרַמְיָה לְמִיפְק מִקַּמְיָהוּ, וְלֹאֲנַחָא לֹון בְּחֲדוּהָ גְּנִיזָא דְאֵלִין תְּלַת. וְעַם כָּל דָּא, דִּיהָא רַעוּתִיהָ, דִּיתְבְּרָכוֹן תַּתְּאִי, מְאִינוֹן בְּרַכָּאֵן דְּחֲדוּהָ טְמִירָא:

וּכְדִין אַצְטְרִיף לְמִנְפַּל עַל אַנְפוּי, וְלְמִמְסָר נְפִשְׁיָהּ, בְּשַׁעְתָּא דְּאִיהִי נְקֻטָּא נְפִשְׁיִין רַחֲמִין. כְּדִין אִיהִי שַׁעְתָּא לְמִמְסָר נְפִשְׁיָהּ בְּגוֹ אִינוֹן נְפִשְׁיִין דְּאִיהִי נְקֻטָּא, דְּהָא כְּדִין צְרוּרָא דְחַיִּי אִיהוּ כְּדָקָא יְאוּת:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ו'

(ו) וכן התקינו שיהא אדם מתפלל תפלה אחת בלילה שהרי איברי תמיד של בין הערבים מתעכלין והולכין כל הלילה שנאמר היא העולה וגו' כענין שנאמר ערב ופקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי ואין תפלת ערבית חובה כתפלת שחרית ומנחה ואף ע"פ כן נהגו כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם להתפלל ערבית וקבלוה עליהם כתפלת חובה:

(ז) וכן תקנו תפלה אחר תפלת מנחה סמוך לשקיעת החמה ביום התענית בלבד כדי להוסיף תחנה ובקשה מפני התענית וזו היא התפלה הנקראת תפלת נעילה כלומר ננעלו שערי שמים בעד השמש ונסתרה לפי שאין מתפללין אותה אלא סמוך לשקיעת החמה:

(ח) נמצאו התפלות בכל יום שלש ערבית ושחרית ומנחה ובשבתות ובמועדים ובראשי חודשים ארבע שלש של כל יום ותפלת המוספין וביום הכיפורים חמש ארבע אלו ותפלת נעילה:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.